

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja

za Ljubljano

v upravnishvu:

za celo leto 6 gld.,
za pol leta 3 gld.,
za četr leta 1 gld
50 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja

za celo leto 10 gld.,
za pol leta 5 gld.,
za četr leta 2 gld.
50 kr. in za jeden
mesec 86 kr.

Štev. 169.

V Ljubljani v soboto, 20. septembra 1884.

Tečaj I.

Dr. Herbstov predlog.

Priznana resnica je — in ugovarjal jej ne bode nobeden razumen politik — da mora sčasoma vendar prenehati neplemenito narodno nasprotje v našem polyglotnem cesarstvu. Razvoj novodobne kulture je tako rapiden, da treba napenjati vse svoje sile, ako nečemo zaostati za svojimi sosedi. Neprestana borba med raznimi narodi jedne države je usoden simptom, je prikazen notranje bolezni, in prej ali slej uničil bode vročinski paroksizem tudi najčvrstejše državne organizme. Prešinjani teh nazorov pozdravljamo tedaj s pravim veseljem vsak predlog, kojemu je namen, na podlagi zakonite enakopravnosti spravljati in spajati nasprotujoče si avstrijske narode.

Z vso pozornostjo prečitali smo tedaj nasvet, katerega je dr. Herbst stavil v deželni sobani praški. Ne dá se tajiti, da je poslanec sluknovski jeden najodličnejših govornikov in najmožnejših politikov na polji našega javnega gibanja. Uže zaradi osobne veljave predlagatelja zasluži predlog, izvirajoč od Herbst, vsakako, da se nekoliko pečamo z njim. Poleg tega pa je jasno, da bi sprava med Čehi in njih nemškimi sodeželani neizmerno vplivala na vse druge dežele. Napravite mir na Českem in skoro v istem hipu potolažilo se bode narodno nasprotje povsod drugod. To mnenje izražali so Čehi uže pri mnogih prilikah — in zaradi tega smo tudi uverjeni, da se bodo lotili Herbstovega predloga z natančno temeljitostjo, brez presodkov, kateri bi mogli sami po sebi uničiti vsako nado konečnega uspeha.

Kaj pa nasvetuje stari voditelj avstrijskega liberalnega nemštva? Nič drugega, nego da se sodnijski okraji na Českem ločijo po narodnosti; koder se v kakem okraji nahajajo občine, pripadajoče drugi narodnosti, imajo se ločiti od svojega dosedanjega okraja ter priklopiti kaki drugi sodnji; oziroma naj se iz njih ustanove novi okraji, kateri so sestavljeni

zgolj iz občin iste narodnosti. V pretres tega predloga nasvetuje predlagatelj izvolitev posebnega odseka, sestojčega iz 15 članov.

Najprej konstatujemo z odkritim veseljem, da je dr. Herbst svoj predlog izročil deželnemu zboru, jedinemu faktorju, kateri je kompetenten za taka vprašanja. § 19. osnovnih zakonov potrebuje, kakor nas dan za dnevom učé bridke skušnje, izvrševalnih določeb, in za te so pristojni deželni zastopi. Doslej se je opozicija z vsemi štirimi branila, obravnavati taka vprašanja in pogajati se v deželnih zbori; vedno je poudarjala, da tudi te zadeve spadajo v področje osrednjega parlamenta. Da so dejanjsko zapustili svoje stališče, je vsakako znamenita koncesija, in v tem zmislu jo tolmačijo tudi česki listi.

Kar se predloga samega tiče, pač noben trezen politik ne bode ugovarjal zahtevi, da se sodni okraji in na tej podlagi potem tudi volilne skupine za deželni in državni zbor uredijo po narodnosti. To je stara terjatev avtonomistov; pričeni od Palackega ugovarjali so neprestano oni umetni in nenaravni sestavi sodnih in volilnih okrajev, katera je spojila občine raznih narodnostij ter na milost in nemilost izročila brezpravno manjšino nasilstvu brezobzirne večine. Ako se ta razdelitev posreči — in zakaj bi to bilo nemogoče? — potem je ustrezno terjatvi, katero smo čestokrat, tudi v slovenskih pokrajinah, čuli iz ust unetih pristašev narodne ideje.

Ali z druge strani nam kaže Herbstov nasvet nekatere hibe in nedostatnosti, katere bodejo vendar skoro gotovo zadušile komaj rojeno dete. Dr. Herbst, — to poudarja zlasti glasilo Mladočehov, — se ozira le na občine, a ne na posamezne prebivalce. Če je le večina dotične občine nemška ali česka, uže jo smatra za čisto nemško, oziroma česko. Naravna posledica te umetne interpretacije je, da prebivalci, pripadajoči manjšini tako mešane občine, izgubivajo pravico, svoje materinščine se posluževati v uradih. In ker je enkrat

de facto nemščina državni jezik na Avstrijskem, kar so priznavali vsi govorniki z desnice državnega zbora, obrača se vsa oostrost te naredbe jedino le proti Čehom. Nemec, na pr. bivajoč v Plzni, bi tudi odslej smel izročiti tamošnji sodnji nemško vlogo ter bi dobival nemške rešitve; Čehi pa, ki so vendar tudi v mestnih občinah z nemškim značajem vsaj izdatna manjšina, v Budjeovicah na pr. skoro polovica vsega prebivalstva, postali bi brezpravi v narodnem oziru, tuji na lastnem ozemlju ter niti pritožbe ne bi smeli v svojem jeziku izročiti cesarskemu oblastvu. To je prva zapreka, prvi *lapis offensivus*!

In še druga nedostatnost se kaže objektivnemu presojevalcu Herbstovega nasveta. Na podlagi te organizacije sodnih in upravnih okrajev naj se uredijo oblastva druge instance. Predlog sicer naravnost tega ne zahteva, a v razlogih, s kojimi se utemeljuje, se vendar le, da-si za sedaj še bolj sramežljivo, razodeva ta terjatev. Potem pa bi se na Českem imela ustanoviti posebna čisto nemška deželna nad-sodnija, poseben čisto nemšk oddelek cesarskega namestništva. Prebivalstvo kraljestva českega postalo je tekom svoje slavne zgodovine zgodovinska jednota, zedinjena po historičnih spominih, zvezana vsled skupnih gmotnih in duševnih koristij. V to celokupnost, katera je proizvod tisočletnega razvoja, hoče Herbstov predlog zabiti prvi klin. Kar namerava premeteni kolovodja českih Nemcev, je na zadnje vendar le poskus, razdreti Česko, razdvojiti jo najprej v administrativnem, potem pa tudi v državopravnem oziru.

Razkrojitev Česke, — to je komentar, s katerim poklicani tolmači v uredništvih dunajskih liberalnih listov razlagajo pomen Herbstovega nasveta. Te misli smo tudi mi, — in tedaj moramo obžalovaje izražati svoje mnenje, da Herbstov predlog baje ne bode pospeševal toliko potrebno narodno spravo na Avstrijskem.

Listek.

Trije bratje.

Spisal M. Tonejec-Samostal.

„Zapr! sem Belko, tudi pomolžena je uže, rada je stala, ni mi nagajala, lahko greva spat, kedar hočeš. Jutri zjutraj pa moraš ti vstati, ti se moraš zbuditi, Matija! da ne bova zalezala, kakor sva v nedeljo jutro, ko se nobeden ni zbudil pred, da je prišel trop uže mimo hiše, ko je gual kozar na pašo. Če se jaz pred zbudim kot ti, te bom pa uže poklical, samo meni se rado zaspi. Danes sem se še le zbudil, ko je kozar zatrobil doli pred Pogorelom. Da veš, jutri moraš ti paziti, da ne zaleziva! Mleko sem precedil, na oknu stoji skleda; precej ga je imela danes naša Belka, je pa tudi ena najboljših koz izmed vseh, kar jih je v vasi. Posodo sem zakril, da nam ga ne bo zopet muca pojedla, kakor ga nam je uže, ko smo ga pustili odkritega in kuhinjo odprto.“ — „Uže prav truden sem danes,“ pravi dvanajstletni deček svojemu za dve leti starejemu bratu, ko sta se spravljala spat. „Truden sem, lačen pa ne, prav nič,

ker so mi dali Govedarjeva mati, ko sem bil s Tončkom doli, da so mu napravili večerjo, kruha in posirjenega mleka, potem pa še krompirja, da prav nič nisem lačen.“

„Da bi se le Tonček po noči ne prebudil in bi ne začel jokati, midva bi ga morebiti še ne slišala ne,“ pravi stareji fant. „Oče so rekli, ko so šli v goro, da ga ne smevarja nikdar pustiti, da bi jokal in tudi Govedarjeva mati mi vsak dan naročajo, da morava paziti nanj, da tudi po noči ne sme jokati. Pa saj rad spi, še nobenkrat morebiti ni jokal po noči, kar smo sami doma. V njegovo posteljico sem ga položil uže koj, ko se je noč naredila, lepo sem ga zakril z odejo, pokrižal sem ga, pa malo sem mu zapel in precej je zaspal. Vežne duri so zaprte, tudi zopah sem čez nje potegnil, zdaj samo še moliti morava in potem greva spat. Ker si sinoči ti, bom danes jaz na kraji ležal, da iz postelje ne padeš, ko bi se ti kaj sanjalo.“

„Saj še nikoli nisem padel, samo takrat, ko si mi vso odejo pobral po noči, da mi je bilo mraz, sem mislil, da nama je na tla zlezla, tačas sem skoro padel na tla, pa ne v spanji, zbučen sem bil uže in sem nerodno stopil iz postelje, padel pa nisem.“

Otroka sta pokleknila k mizi in opravila večerno molitev. Kratka je bila, vendar brez nje nista šla k pokoju, ker oče jima je rekel, ko je šel v goro na delo, oglje kuhat in drva sekati, da ne smeta nikdar brez molitve vleči se, in ranjca mati jih je vedno učila, da se morata vsak večer in vsako jutro priporočiti angelju varuhu in materi božji. Ko je bila mati še živa, je opravljala ona z njima večerno molitev, vrstila sta se Matija in Tomaž, jeden teden je molil ta rožni venec, drugi teden oni, in zdaj, ko mater ni več, sta se držala še vedno stare navade. Brleča luč na javorjevi mizi v mali leseni hiši je ugasnila in postalo je vse tiho pri Podklančniku. Samo trije otroci so spali pod streho v borni hišici. Matere niso imeli več, smrt jim jo je vzela, prežgodaj je prišla nemila smrt po njo. Štirinajst let je Matija star, dvanajst jih Tomaž še ni zapomnil, jedna sestra jima je umrla v petem letu, zdaj bi bila sedem let, Tonček pa je komaj dve leti star. Ni še dolgo, kar so mater pokopali. Dobro je starejšima otrokoma še v spominu, še skoro vsak dan se jokata po nji, časih celo po večkrat. Ponoči pa se jima sanja o nji. Tako tiho je vse, tudi pri sosedu ni več luči, po vsi vasi so šli ljudje k

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Z Najvišjim odlokom z dne 1. septembra t. l. utelovila se je dvorna straža **cesarskim gardam** ter so se ob enem tudi predrugečile organične ustanove tega oddelka. Zapovednik cesarske garde ostane dosedanji načelnik dvorne straže; častniki tega oddelka morejo postati le oficirji, ki imajo izvrstno kvalifikacijo ter ugodno vnanjost. Častniki morajo biti neoženjeni.

V predvčerajšnji seji **českega** deželnega zbora volil se je odbor, kateri se ima posvetovati o sredstvih, kako bi se dalo pomoči pešajoči sladkorni industriji. Nemški poslanci niso se udeležili volitev.

Dne 18. t. m. vršilo se je v **Brnu** posvečenje nove česke gorenje gimnazije. Škof Bauer služil je sv. mašo, kateri je prisostvoval c. kr. namestnik grof Schönborn, članovi c. kr. deželnega šolskega sveta, namestnik deželnega glavarja dr. Šrom, učiteljski zbor in učenci gimnazije in mnogo odličnega občinstva. C. kr. namestnik izročil je ključke novega zavoda ravnatelju Viktu, kateri je, zahvalivši se c. kr. ministerstvu, državnemu zboru ter c. kr. namestniku, zaklical trikratni „slava.“ Nj. veličanstvu cesarju, čemur je zbrano občinstvo navdušeno pritrdilo. Ko se je odpela cesarska pesen, govoril je profesor Lazar o važnosti pouka v materinskem jeziku. Zvečer vršila se je svečanost v českem „Narodnem domu.“

Včerajšnji volilni dan na **Hrvatskem** bil je za narodno stranko ugodnejši nego so bili prejšnji. Narodna stranka nadomestila je prejšnje izgube z novimi uspehi; za vsem bilo je voljenih do sedaj 69 pristašev narodne stranke, torej 14 čez absolutno večino. V obče se vsled volilnega rezultata dosedanje razmerje glasov v saboru ne bode spremenilo. Samo Starčevićanci bodo mnogobrojnejše zastopani; zato pa je neodvisna narodna stranka izgubila precej mandatov.

Tuje dežele.

Ruski časopis „Novce Vremja“, kateri navadno dobiva informacije iz ruskega ministerstva vnanjih zadev, prinesel je te dni znamenit članek o postopanju **Angleške** v Egiptu. Angleška da hoče Egipt prestvoriti v angleško kolonijo. Rusija da bi morala v tem slučaju kot kompenzacija zahtevati prosto vožnjo med Črnim in Srednjezemskim morjem za vojno brodovje.

Stanley govoril je včeraj v londonski trgovinski zbornici. V svojem govoru zanikal je pravice Portugalske na pokrajine ob **Kongu** ter izjavil, da ni nikakih historičnih dokazov, da bi bili Portugalski kedaj imeli politične naselbine v onih krajih. Poslednjič izjavil je

počitku. Pod vasjo šumlja mali potok, kamor gonijo prebivalci živino napajati. To šumljanje je jedino, kar se sliši, vendar tihota ne vlada dolgo, kmalu se čujejo različni glasovi v temni noči. Konec vasi, kjer se zavije pot proti potoku, nastane govorjenje. Temne osebe se vidijo tam pod košatim orehom. Nekdo se je tu na leseno klop pod drevesom vsedel, dva druga pa stojita. Jamejo se smejati in si jeden drugemu nagajati. Jeden izmed njih začne kresati, da se iskre kažejo v temi. Dolgo vendar se ne mudé možaki pod orehom. „Kaj hočemo čakati, kdor je hotel, je uže lahko prišel, saj je uže povsod vse pogleglo, nikjer ni luči, idimo!“

Na to odkorakajo po poti proti sosedni vasi, od koder se je zaslišal posamezen vrisk in na katerega se je čul precej drugi od te strani, od katere so šli fantje izpod oreha. Vidno bolj živo je postalo na poti in čulo se je petje:

«Grom in propad mu,
Kdor narod taji,
Kdor narod taji,
Še zemlja ne bo pila
Njegove krvi,
Njegove krvi, krvi itd.»

(Dalje prihodnjič.)

Stanley, da se odlični možje bavijo z ustanovo konstitucije za svobodno državo ob Kongu.

Nedavno zapodili so Francozi **kitajske** čete iz trdnjave Kimpal; kakor se sedaj javlja, zbirajo se Kitajci, da zopet osvoje to važno pozicijo. — Za trgovino postaja položaj v Kitaju vedno težavnejši; Kitajci namreč nameravajo zapreti po polnem luko Voosung. Francoska bode pač morala skušati, da se razpor s Kitajem čim prej poravnata, ker ni to samo v interesu francoskih financ, nego tudi francoske in sploh svetovne trgovine.

Dopisi.

Iz Mengiša, 18. septembra. (Izv. dop.)

Tudi nam preti prihodnji ponedeljek silna volilna borba, katera bo, akopram omejena v ozke kroge naše občine, vendar razgrevala vse naše in morda tudi sosedno prebivalstvo. Mi volimo namreč v ponedeljek svoj občinski odbor in to v treh razredih. Sedanji odbor z vrhlim županom g. Levcem na čelu izvrševal je svoj nalog v vsem tako vestno in pravilno, da ne vemo, kako morejo nekateri fakijski zahtevati premembe sedanjih razmer.

A to se vendar godi. Čuli smo, da hočejo naši fakijski osnovati umetno agitacijo da prodero s svojimi kandidati v prvem in drugem razredu. Tako se čuje, da bodo na dvorišči mengiške grajščine postavili dva polovnjaka vina, da se okoristijo tisti, kateri bodo glasovali po komandni fakijske gospode. Tudi se usti jeden teh fakijskih kandidatov, da bodo takoj vsacega volilca, s katerim sta si količkaj v „žlahti“, izročil kamniškemu doktorju, da ga toži in rubi.

Tako se pri nas javno godi in mnogo jih je, kateri poznajo dotično gospodo, in ti vedó, da prav ta gospoda aktivno broji samo nekoliko glav, vendar s pomočjo vsacega sredstva skuša dobiti oblast v občini v svoje roke. To pa naših vrlih kmetov ne bo motilo. Oni vedó, da je občinska uprava pri nas v izvrstnih rokah, da niti okrajno glavarstvo niti deželni odbor ne moreta županu našemu in odboru ničesa oporekati, in da se sedaj, ako se nam je treba sploh boriti — borimo jedino le z nekaterimi, kateri hočejo dobiti moč in oblast v svoje roke. Žalostno je, da se je gospod župnik zvezal z našimi grajščaki in tovarnarji — kateri so vsi z malimi izjemami vendar le našega domačega, kmetkega rodu! In sedaj hočejo rovati proti našim zahtevam, proti našim opravičenim terjatvam ter izpodkopati jedino naše prave zastopnike. Možje volilci pa se ne bodo udali vabljivim piščalkam, in niti dva polovnjaka vina, niti kamniški doktor jih ne bo strašil, oni bodo varovali čast — staro čast mengiških prebivalcev, kateri so v vsem gledali jedino na to, da imajo vedno — narodne zastopnike.

Razne vesti.

— (O koleri.) Iz Italije dohajajo žalostne vesti o koleri. Ljudstva polastila se je povsodi silna bojazan, osebno pa po južnih pokrajinah. Ta bojazan zapeljuje ljudstvo k marsikaterim izgreedom; iz mnogih krajev poroča se o vstajah, napadih, tako da mora mir napravljati vojaštvo. Nekatera mesta vpeljala so kar samovoljno karanteno, se po polnem odločila od sveta, pretrgala ves promet. Iz družih krajev pa, kjer je postavljen kordon, beži ljudstvo ter s silo prodero kordon. V Napolji, kjer najhuje razsaja kolera, so zdravniki v veliki nevarnosti, kajti zaslepljena množica trdi, da zdravniki delajo kolero. Italijanski listi ne zakrivajo žalostnih razmer, a še bolj tožijo o nepremišljenostih. „Z žalostnim srcem pišemo — pravi „Diritto“ — da je položaj, katerega kaže Italija, odkar jo je napala kolera, jako žalosten. Nekaj stotin ljudi je izmed prebivalstva 30 milijonov umrlo za kolero in bojazan, rekli bi delirij, polastil se je množice. Vsak dela, kar se mu zljubi in napačne naredbe ukrepajo brez dovoljenja oblastev kar meščani sami.“ Vlada mora večkrat z vojaško silo primorati prebivalstvo, da se upogne njenim naredbam, kajti praznoverstvo je ljudstvo po polnem zaslepilo. Tako se je zgodilo v Spezziji, da so mrliča kar natihoma pokopavali na vrtovih ali na polji, kar je se vé da še pospeševalo razširjenje kolere. Glavni vzrok, da se je po Italiji tako zelo širila kolera, pa je nesnažnost, kajti osebno v južnih mestih zbirajo se na najbolj obiskovanih krajih umazani, zanemarjeni ljudje in mečejo se na te prostore razni, tudi človeški odpadki. Vender se kaže v slednjem času, da tudi v Italiji pojenjuje kolera. — V Avstriji se do zdaj še niti najmanjši sled kolere ni pokazal, in nadejamo se, da je tudi ne bode, kajti povsodi stražijo z bistrim očesom zdravstveni organi in ukrenile so se primerne naredbe.

Domače stvari.

— (Deželni šolski svet) imel je dne 3. t. m. redno sejo. Iz zapisnika posnemljemo naslednje: O poročilu mestnega šolskega sveta ljubljanskega zaradi mestnega šolskega zaklada se poroča kranjskemu deželnemu odboru. — Sklepa se o disciplinarni preiskavi proti nekemu ljudskemu učitelju. V sporazumljenji s kranjskim deželnim odborom se dovoli, da se ljudska jednorazrednica v Begunjah (šolski okraj logaški) razširi v dvo-razrednico, in določila se je plača za nadučitelja v znesku 500 gld. in za drugo učiteljsko mesto 400 gld. — Akti o ustanovitvi ljudske jednorazrednice v Babinem Polju se z priličnimi predlogi izročijo kranjskemu deželnemu odboru. — Vpeljava poludnevne pouka na ljudskih šolah v Vinici in Semiču se dovoli. — Rekurz neke šolske občine proti naredbam dotičnega okrajnega šolskega sveta zaradi adaptacije neke hiše za šolske namene se zavrne. — Več učiteljskih mest na ljudskih šolah se stalno nastavi, in o začasnih nastavitvi nekaterih učiteljskih mest se stavijo dotičnim okrajnim šolskim svetom prilični predlogi. O nastavitvi izpraznjenega učiteljskega mesta na srednji šoli se poroča na višje mesto. — Učitelj na srednjih šolah se imenuje stalnim ter se mu podeli naslov „profesor.“ — Gimnazijskemu profesorju se dovoli tretja petletna doklada. — Prošnja učitelja na srednjih šolah, naj se imenuje pravim učiteljem, se pošlje ministerstvu za uk in bogočastje. — Reši se več prošenj za dopuščanje ponavljajavnih izpitov. — Reši se več prošenj za remuneracije in podpore.

— (Občina Podbrezje) na Gorenjskem vložila je pri c. kr. deželni vladi prošnjo, naj se odstranijo klanci v Gobovcah in v Osranku, enako Jurčkov klanec, ležeči v podbreški katastralni občini.

— (Spremembe v učiteljstvu na Kranjskem.) Deželni šolski svet za Kranjsko je začasno učiteljico gđe. Julijano Guljo v Dovskem imenoval stalno učiteljico za drugo učiteljsko mesto na ljudski dvorazrednici v Oblaku; začasnega učitelja v Hotederšici g. Karola Weberja stalnim učiteljem na tej šoli; začasno učiteljico v Dólenjem Logatci gđe. Francisko Suppan stalno učiteljico na tej šoli; začasnega učitelja v Begunjah gosp. Jakoba Žebreta stalnim učiteljem za drugo učiteljsko mesto na trirazrednici v Planini; stalnega učitelja v Cérknici g. Josipa Žirovnika stalnim učiteljem na četverorazrednici v Begunjah.

— (Kontrolni shod) za rezerviste v Ljubljani bo dne 11. oktobra t. l. ob 9. uri zjutraj v vojašnici pri Sv. Petru.

— (Iz pred porotnega sodišča.) Včeraj je bil pred porotniki zatožen delavec Alojzij Voit hudodelstva uboja. Dne 17. junija t. l. je Antona Govejska z okroglim polenom tako močno udaril, da je v nedeljo potem umrl. Alojzij Voit je bil hudodelstva uboja oproščen.

— (Ukradeno) so bile včeraj v tovarni gosp. Tónniesa okolo 10. ure zvečer iz šupe tri kose bivšemu delavcu v tej tovarni M. Pirnatu iz Domžal. Vrtar je tatu videl in ga tudi nekaj časa zasledoval, a ni si ga upal prijeti.

— (Tatu) Rugla prišla je včeraj ljubljanska policija. Našli so pri njem 58 gld. denarja in pa ponarejeno dvajsetico.

— (Tatvina.) Branjevka Mica Robida je spravila danes zjutraj pri lopi rotovškega poslopja nekaj obleke, neznan tat pa jej jo je odnesel.

— (Izgubila) se je včeraj zvečer 68letna, na umu bolna Marjeta Ferjan iz Ljubljane; najbrž se jej je prigodila kaka nesreča. M. Ferjan je šibke, male postave in je bila po polnem črno oblečena.

— (Resnicoljuben protivnik.) Uže včeraj smo dostojno označili perfidno postopanje „Slovana“ proti našemu listu. Da se čitatelji prepričajo o utemeljenosti naše pritožbe, podajemo jim tu zaporedoma istinito izjavo gosp. dež. predsednika o „Ljubljanskem Listu“, in ono spako, katero je iz njegovih besed izvalila zlobnost naših nasprotnikov. „Slovan“ poroča z razprtimi črkami: „Gosp. dež. predsednik se je tudi izrekel o „Ljubljanskem Listu“ takó-le: „Ako ima vlada svoj list, ni odgovorna za vse, kar v njem stoji, ampak urednik je odgovoren za vse; gosp. dež. predsednik tudi ne odobrava vsakega načina, kako se ta list bojuje.“ Gosp. dež. predsednik pa, kakor se vsako lahko prepriča iz stenografičnega zapisnika, govoril je takó-le: „Če je sedaj vladi na razpolaganje slovenski oficijozni list, vendar ne more odgovorna biti za vse, kar stoji v tem časniku, niti za način, s katerim polemizuje proti drugim političnim strankam. Za to ima odgovoren biti v prvi vrsti urednik, in jaz mislim, da bode tudi lahko prevzel odgovornost za vsebino svojega glasila. Pazno sem prečital vse članke o volilni zadevi, ali obstati moram, da nisem v njih ničesar našel, kar bi zamoglo škodovati vladnemu ugledu in dostojanstvu, kakor se je trditi zljubilo gosp. posl. Deschmannu. Da se je list boril z neko unetostjo, je lahko umevno; saj je tudi nasprotna stranka gotovo se bojevala ljuto in razkačeno.“

— (Slovensko gledališče.) Slavno občinstvo še jeden pot opozarjamo, da je danes in jutri zvečer slovensko gledališče. Igrala se bode „Jamska Ivanka“; nastopile bodo na odru najboljše igralske moči. Naj bi se predstave udeležilo obilo domačega in vnanjega občinstva; slovenske predstave so itak redke in o tej priliki pomore se še k zidanju „Narodnega doma“.

— (Kmetijska razstava v Krškem.) Od 28. septembra do 3. oktobra t. l. v šoli. Odprta vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne. V nedeljo: Ob 9. uri sv. maša; ob 10. uri odprtje; ob 3. uri govor kmetijskega učitelja gosp. G. Pirca v šoli. Ob 4. uri „tombola“ pred šolo. (Karte po 10 kr. se kupujejo v šoli. Dobitki, 100 gld. vredni, so kmetijske stvari.) V sredo: Razstava goveje živine. V četrtek: Razstava konj. V petek dopoldne: Delitev daril za kmetijske pridelke. — Vstopnina 10 kr.

— (Umrli) je minoli teden v Döblingu pri Dunaji civilni inženir Henrik Ressel, sin izumitelja parobrodne vijaka, Josipa Resse-la — ki počiva na tukajšnjem mirodvoru — v 55. letu dobe svoje. Pokojnik je bil jako nadarjen mož, koji se pa, jednako očetu, nij mogel povzpeti do kako boljše materijalne stopinje. Dunajsko mesto ocenilo je zasluge njegovega očeta z zgradnjo spomenika, rodno mesto Chrudim je pa sinu podelilo častno meščanstvo. — V daljni Afriki pa je podlegel meseca julija misijonar P. Mavricij Vesteneck, brat znanega okr. glavarja Fränzla Vestenecka, malariji-mrzlici v Mopeji na Cambesi-misijonu.

Iz deželnega zbora.

III. seja.

V Ljubljani, 19. septembra.

Ko se je prebral zapisnik zadnje seje, poprime besedo gospod deželni predsednik baron Winkler, da odgovori na interpelacijo g. poslanca Svetca in drugov. Odgovor se glasi:

„Visoki deželni zbor!

V 14., t. j. predzadnji seji visokega deželnega zbora preteklega leta so gospodje deželni poslanci Svetec in tovariši stavili do c. kr. vlade interpelacijo:

„Hoče li visoka c. kr. vlada natančno preiskavo ukazati, v katerih obrokih se izterjuje po deželi zemljiški in hišno-razredni davek, in ako se pokaže, da se ta davek izterjuje vsak mesec, to nepostavnost odpraviti, ter vsaj za zdaj zapovedati, da se omenjeni davek pobira le v štirih obrokih, in da se le po tem načinu eksekucije napravljajo in zamudne obresti zaračunajo.“

V čast si štejem, da na to interpelacijo odgovorim takó:

Po namenu predpisov, došlih od vis. c. kr. finančnega ministerstva z razpisom 4. marca 1878.

leta, št. 2702, gledé posilnega izterjevanja neposrednih ali direktnih davkov izkazati je zastanke na vseh direktnih davkih, tedaj tudi na zemljiškem in hišno-razrednem davku o začetku vsakega četrtega leta, v ta namen namreč, da se izterjajo po izvršbi ali eksekuciji, in mora se tudi prisilno izterjevanje vršiti le od treh do treh mesecev. Tako je bilo zadnjič leta 1879. naročeno vsem okr. glavarstvom in davkarjem, kar se med tem ni izpremenilo.

Ker se po tem takem zastanki na zemljiškem in hišno-razrednem davku na Kranjskem po izvršbi uže terjajo (ali vsaj se terjati morejo) takó, kakor gospodje interpellantje sami želé, ni meni treba v tej zadevi kaj posebnega ukreniti.

Kar se tiče zamudnih obrestij, nastopi dolžnost plačati jih po namenu zakona z dné 9ega marca 1870, drž. zak. št. 23, tedaj kader redni davek z državnimi prikladami vred za vse leto ne presega 50 gld. in se ne plača najpozneji v 14. dnéh po preteku za plačilo odločenega obroka.

Ker je na Kranjskem primerno le malo obdačencev, ki plačujejo vsako leto nad 50 gld. zemljiškega in hišno-razrednega davka, in ker oni — večidel premožni posessniki smejo svoj zemljiški in hišno-razredni davek plačevati tudi v mesečnih obrokih, ako se hočejo ogniti plačilu zamudnih obrestij, zdi se mi prizadevanje v ta namen, da bi se dosedanjí mesečni obroki za plačilo omenjenih davkov izpremenili samo zaradi zamudnih obrestij, tem manj potrebno, ker se uže tako v kratkem pričakuje splošna uredba obrokov za plačevanje davkov.“

Posl. Svetec predlaga naslednji zakon, katerega bode v prihodnji seji utemeljeval.

Zakon se glasi:

Z a k o n

veljaven za vojvodino kranjsko zastran rezervnega zaklada kranjske hranilnice v Ljubljani.

Po nasvetu deželnega zbora Moje vojvodine kranjske ukazujem takó:

§ 1. Rezervni zaklad kranjske hranilnice v Ljubljani, kolikor ni potreben za upravne ali pokojninske troške in hranilničnim vlogam za varnost, podpada po svojem v hranilničnem pravilniku od 26. septembra 1844 (§ 12) in oziroma v hranilničnega društva pravilih (§§ 20, črka d in 25) izrečenem namenu nadzorstvu deželnega zbora.

§ 2. Deželni zbor izvršuje to nadzorstvo po deželnem odboru, ki ima pravico, svojega poverjenika k sejam občnega zbora ljubljanske hranilnice pošiljati ter paziti, da se z rezervnim zakladom pravilno in brez škode za deželne koristi gospodari.

Deželni odbor sme sklepe, deželnim koristim protivno, ustaviti.

§ 3. Izdatkom iz rezervnega zaklada, ki niso upravni ali pokojninski, treba je do 20 000 gold. zneska pritrditve deželnega odbora; za večje zneske, ali ko bi hranilnica nehala, za končno porabo tega zaklada, treba je pritrditve deželnega zbora.

§ 4. Nadzorstvo, ki ga ima po hranilničnem pravilniku državna vlada, ostane tudi posehmal nespremenjeno.

§ 5. Mojemu ministru notranjih reči, naroča se izvršitev tega zakona.

Poslanec vitez Schneid izročil je predlog, katerega smo v včerajšnjem listu priobčili in katerega bode v prihodnji seji deželnega zbora utemeljeval.

Dr. vitez Bleiweis Trsteniški utemeljuje svoj samostalni predlog gledé uradnega jezika pri deželnih uradih z naslednjim govorom:

„Slavni zbor! Utemeljeval ne bodem na dolgo in široko svojega predloga, ker je bil uže tolikokrat na dnevnem redu v tej visoki hiši.

Narodni zastopniki so o tem predmetu od začetka ustavnega življenja sim imeli odkazano pot, dejanska vpeljava narodnega jezika v solah in uradnih, povsod, kjer Slovenci stanujejo in pri vseh oblastnih, naj si bodejo državne ali deželne, jim je bilo glavno in načelno vprašanje, za katero bojevali so se najboljši možje našega naroda. A tudi nasprotniki naši so se, čeravno neljubo, vendar le nekoliko morali podvreči splošni in naravni potrebi, kakor tudi javnim zahtevam. Poudarjati še moram, da s svojim predlogom nikakor nisem hotel

izreči, kakor da bi se bili ogibali slovenski deželni poslanci slovenskemu uradovanju; uradovali so večinoma v domačem jeziku, splošni upeljavi nasprotoval je le nek sklep deželnega zbora, oziroma ukaz deželnega odbora od leta 1878, kateri je se zdaj v veljavi in postal *normale* deželnim uradnikom. Uže leta 1869 sklenil je deželni zbor, da se ima uradovati slovensko, in tako se je tudi gladko brez zaprek, in le z malimi izjemami uradovalo do leta 1878. Ko je leta 1878 nasprotna stranka po dobro znanih in slaboglasnih volilnih dogodjajih prišla na krmilo, bila je njena prva skrb, potisniti slovenščino v kot in jo omejiti na one slučaje, v katerih so dopisovale slovenske stranke deželnemu odboru, celo notranje uradovanje bilo je odslej nemško. Tako pa ne sme dalje ostati, slovenščina mora priti zopet na prvo mesto, kar se bode zdaj skoro brez izjem dalo izvršiti, ker se je od leta 1869 sim število slovenskega jezika zmognih uradnikov izdatno pomnožilo. Visoki zbor bode imel se priliko, o tem vprašanji izreči svoje mnenje, v formalnem oziru prosim, da se izroči moj predlog upravnemu odseku.

(Konec prihodnjič.)

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Inomost, 19. septembra. Ob 6. uri je bil dvorni obed za 28 oseb; udeležila sta se ga nadvojvoda Rainer in Henrik, vojvoda Alençon, namestnik in poveljnik. Med tem se je sestavila bakljada ter došla pred dvorno palačo ob 8. uri. Ko se je cesar pokazal na balkonu pozdravljali so ga udeleževalci bakljade in na tisoče broječa množica s slavljalci. Pevski zbor je pel dve pesni, na to so vse godbe zasvirale narodno himno, katero so vsi zbrani poslušali odkriti. Vladar je prijazno odzdravljajal na vse strani. Da si je bila obila gnječa, se vendar ni dogodil najmanjši nered.

Gradec, 19. septembra. Poslanec Raič je stavil na deželni odbor interpelacijo zaradi nastavljanja nemških učiteljev v Ptuiju.

Zagreb, 19. septembra. Mškatović je bil v Dvoru jednoglasno izvoljen.

Zagreb, 19. septembra. Pri včerajšnjih volitvah je bilo izmed 16 poslancev izvoljenih 11 vladne in 5 nezavisne stranke.

Zagreb, 19. septembra. Vladna stranka dobila je ukup 69 sedežev; razen tega so bili izvoljeni štirje sicer vladi prijazni kandidati, kateri pa ne pripadajo nobeni stranki.

Uradni glasnik

z dné 19. septembra.

Razpisane službe: Pri c. kr. deželni sodnji ljubljanski služba pomožnega sluga; plača 300 gold. in 25% službene doklade. Prošnje do dné 18. oktobra t. l. predsedništvu dež. sodnije. — Služba poslovodje pri c. kr. vodstvu idrijskega rudnika; mesečna plača 42 do 48 gld., 30 gld. stanovnine in postranske doklade. Prošnje do 31. oktobra c. kr. vodstvu idrijskega rudnika.

Pod varstvom: C. kr. dež. sodnja v Ljubljani proglasa usnjijarja Ant. Repeta iz Zeleč blaznim ter se mu je postavil varuhom brat njegov Andrej Repe, zemlj. posestnik v Zelečah.

Eks. javne dražbe: V Vipavi posestvo Jos. Kopačina iz Skerlja (1368 gld.) dné 18. okt., 18. nov. in 19. dec. — V Trebnjem zemljišče Martina Kasiča iz Gor. Vasi (1640 gld.) dné 11. okt., 11. nov. in 6. dec. — V Senožečah zemljišče Luke Pavločiča iz Govč (529 gld.) dné 15. okt., 15. nov. in 11. dec. — V Kočevji posestvo Jere Lokše z Gorice (Hriba) (885 gld.) dné 1. okt., 5. nov. in 3. dec.; zemljišče občine Koprivnik (2380 gld.) dné 8. okt., 5. nov. in 3. dec.; zemljišče Jan. Ostermanna iz Spod. Tiefenbacha (100 gld.) dné 1. okt., 5. nov. in 3. dec. — Na Brodu posestvo Roze Blažič iz Čemšenika (440 gld.) dné 6. okt., 5. nov. in 6. dec. — V Šk. Loki zemljišče Sim. Demšarja iz Smolnega (178 gld.) dné 10. okt., 11. nov. in 12. dec. — V Ljubljani graščina grofice Lichtenbergove (41450 gld.) dné 10. nov. in 15. dec. 1884 in 12. jan. 1885. — V Višnji Gori užitne in posestne pravice Matije Blatnika iz Zvirč (120 gld.) dné 16. okt., 18. nov. in 16. dec. — V Krškem posestvo Fr. Liseca iz Orl (2980 gld.) dné 25. okt.; zemljišče Jan. Pirca iz Ravnega (3845 gld.) dné 18. okt., 19. nov. in 20. dec.; zemljišča Jan. Kirarja iz Zaboršta (1041 gld.) dné 18. okt., 19. nov. in 20. dec. — V Novem Mestu zemljišče umrlega Ant. Majzelja iz Podturna (460 in 235 gld.) dné 8. okt., 12. nov. in 10. dec. — V Senožečah posestvo Hinka Kavčiča iz Razdrtega (2000 gld.) dné 22. okt. — V Vipavi zemljišča Dan. Žege iz Utovelj (320 gld.) dné 21. okt., 21. nov. in 23. dec.

Telegrafčno borzno poročilo

z dne 20. septembra.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	80.75
„ „ „ srebro	81.90
Zlata renta	104.85
5% avstr. renta	95.90
Delnice narodne banke	852. —
Kreditne delnice	295.90
London 10 lir sterling	121.70
20 frankovec	9.68
Cekini c. kr.	5.78
100 drž. mark	59.65

Št. 1. (Nep.) Deželno gledališče v Ljubljani. Dr. pred. 290.

V soboto 20. septembra 1884.

Jamska Ivanka.

Izvirna opera v treh dejanjih, spisal Miroslav Vilhar, uglasbila M. Vilhar in G. Schantel.

Čisti dohodek te predstave, pri kateri sodelujejo iz posebne prijaznosti gospa Emilija Gerbičeva, operna pevka, gospa Dragojila Odijeva, član »zemaljskega narodnega kazališča« v Zagrebu, in sl. pevski zbor ljubljanske čitalnice, je namenjen v korist

„Narodnega doma.“

Osebe:

Vladimir, Jamski vitez — — —	gospod Novak.
Ljudmila, njegova soproga — — —	gospa Odijeva.
Ivanka, njuna hči — — —	gospa Gerbičeva.
Bogomil, njuni sin — — —	gospod Štamcar.
Miroslav, Kalški vitez — — —	gospod Meden.
Konrad Eichenthal, nemški vitez — — —	gospod Danilo.
Marko, Maligradski vitez — — —	gospod Kocelj.
Otmir, Vladimirjev, — — —	gospod Verovšek.
Marcel, Miroslavov, } oproda — — —	gospod Petrič.
Gregor, Markov, } — — —	gospod Vrtnarič.

Vitezi. Gospé. Lovci. Vojaki.

Pri predstavi svira godba slav. domačega pešpolka baron Kuhn št. 17.

Ustoppina: Parter in lože 60 kr. — Fautuil v parterji 1 gld. — Sedež v parterji 80 kr. — Sedež na galeriji 60 kr. — Galerija 20 kr. — Garnizonski in dijaški biljet 40 kr.

Lože se dobivajo pri kustosih g. Šešarku v čitalnici pritično.

Kasa se odpre ob 1/2 7. uri. — Začetek ob 7. uri.

V 25. dan septembra 1884

dopoludné ob 9. uri

prične se z odlokom c. kr. deželne sodnije v Ljubljani z dne 16. septembra 1884, št. 5664, dovoljena prostovoljna javna dražba (95) 2—1

Janez Maroltovih posestev

na mestu samem. Oddajala se bodo kosoma:

Hiša na Glinjicah ob Tržaški cesti s prodajalnico, magacini i. t. d., zemljišča v mestnem logu, na Viči, Dobravi in v Podsmereki.

Dražbeni pogoji so na ogled pri sodnijskem komisarji g. dr. Fr. Voku, c. kr. beležniku v Ljubljani.

Ravnokar je izšla in se dobiva v Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bambergovi knjigarni:

Poročilo o kmetijski enkëti

dne 17. in 18. aprila 1884 v Ljubljani, uredil dr. Josip Vošnjak, deželni odbornik.

Cena 50 kr., po pošti 55 kr.

Nemška prestava tega poročila velja 60 kr., po pošti 65 kr.

V našem založništvu je ravnokar izšlo:

Odkritje Amerike.

Predelal H. Majar.

Trije deli — 436 strani, 8°. Vsi trije zvezki v platno skupe vazani 1 gld. 60 kr., po pošti 10 kr. več; posamični zvezki pa po 60 kr., oziroma po pošti 65 kr.

O tej knjigi piše prvi naš leposlovni list »Ljubljanski Zvon«:

»Lep dar slovenski mladini. Vsak prijatelj naše mladine in književnosti naše bode za tegadelj hvalen franciskanskemu patru Hrizogonu Majarju,

Pri Tavrari: Hofmann, c. kr. voj. nadintendant, iz Gradca. — Vitez pl. Tukovič, zasebnik, z Dunaja. Pri Bavarskem dvoru: Sanini, trgovec, iz Vlaskega Vidma.

Umrli so:

Dne 19. septembra. Klementina Herbič, uradnikova hči, 33 l., Križevniške ulice št. 4, srčna hiba. V civilni bolnici.
Dne 18. septembra. Janez Arhar, gostjač, 52 l., možjanski eden.

Tujci.

Pri Maličji: Schweitzer, fabrikant, in Kralowsky, trgovec, z Dunaja. — Borgio, fabrikant, iz Sorrente. — Müller, fabrikant, iz Heilbronna. — Globočnik, fužinar, iz Železnikov.
Pri Slonu: Lorenz, c. kr. stotnik, z Dunaja. — Rapoch, advokat, iz Vel. Kanize. — Stern, zasebnik, iz Gorice. — Milenkovič, dijak, iz Gorice. — Pekarek, gozdar, s sinom, iz Nov. mesta. — Boncelj, trgovec, iz Železnikov. — Morscher, c. kr. zdravnik, iz Zagorja.

Meteorološko poročilo.

Stanje barometra v mm	Močina v mm	Nebesno	Vetrovi	Temperatura	7. zjutraj	2. pop.	9. zvečer	Dan
740.72	0.00	megla	bzv.	+13.4	737.96	737.62	737.62	19. sept.
		js. obl.	bzv.	+23.4				
				+17.4				

da je lepo knjigo Campejevo priredil slovenski mladini. Te dni je prišla na svetlo v Ljubljani pri Bambergu in ves naslov jej je: »Odkritje Amerike.« Predelal H. Majar. Poučno zabavna knjiga v treh delih o I. Kolumbu, II. Kortesu, III. Pizaru. Papir je, kakor se taki knjigi spodobi, močan, tisk lep, pravilen in razločen, vsa vnanja oblika prijetna in prikupljiva in tudi cena blizu 30 tiskovnih pol obsežni, trdno v platno vezani knjigi ne previsoka. Ako se ozremo po naši književnosti, pritegniti moramo, da razven Ciglar-Tomšičeve »Sreče v nesreči« ne poznamo knjige, ki bi tako prijala mladim slovenskim bralcem, kakor Majarjevo »Odkritje Amerike.« Preverjeni smo, da se ta lepa knjiga skoro udomači po slovenskih hišah in šolskih knjižnicah. (94) 2

Dobiva se pri

Ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bambergu v Ljubljani.

Graščinsko posestvo

uknjiženo v deželnih deskah

je na prodaj na Dolenjskem pod ugodnimi pogoji. Natančneje pri upravnistvu »Ljub. Lista.« (96) 1

J. pl. Trnkoczy, lekar pri »pri zlatem samorogu« priporoča in razpošilja s poštnim povzetjem

Marijacejske kapljice za želodec,

kterim se ima na tisoče ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvrsten uspeh pri vseh boleznih v želodcu in so neprekosljivo sredstvo zoper: mankanje slasti pri jedi, slab želodec, urak, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavobol, krč v želodcu, bitje sroca, zabasanje, gliste, bolezni na vranici, na jetrih in zoper zlato žilo. — 1 Sklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 gld., 5 tucatov samo 8 gld. Svarilo! Opozorjamo, da se tiste istinite Marijacejske kapljice dobivajo samo v lekarni pri »Samorogu« zraven rotovža na Mestnem trgu v Ljubljani pri J. pl. Trnkoczy-ju. Razpošiljava se le jeden tucat.

Brez te varstvene znamke, postavno zavarovane, ima se to zdravilo po dr. Maliču smatrati kot ponarejeno.

Cvet zoper trganje

po dr. Maliču

je odločno najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križu ter živoh, otekline, otrpnele ude in kite itd., malo časa, če se rabi, pa mine po polnem trganju, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo »ovetu zoper trganje po dr. Maliču« s zraven stoječim znamenjem; 1 sklenica 50 kr.

Zahvala.

Gospodu pl. Trnkoczy-ju, lekarju v Ljubljani. Moja mati so na protinske bolezni na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezuspešno rabili. Ko je pa bolezen čimdalje hujša prihajala in uže več dni niso mogli stopiti na nogo, spomnim se na Vaš dr. Maličev protinski cvet po 50 kr. ter si ga nemudoma naročim. In res imel je čudovit uspeh, da so se po kratki rabi opostili mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam torej dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v jednakej bolezni priporočam. Vašej blagorodnosti pa izrekam najpristronejšo zahvalo, z vsem spoštovanjem udani

Fran Jug, posestnik v Šmariji pri Celji.

Planinski zeliščni sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in pljučne bolezni 1 sklenica 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Pomuhljevo (Dorsch)

jetrno

olje

najboljše vrste, izborna zoper bramore, pljučnico, kožne izpuške in bezgavne otekline. 1 sklenica 60 kr.

Salicilna ustna voda,

najboljše za ohranjanje zob ter zobnega mesa in takoj odpravi smradljivo sapo iz ust. 1 sklenica 50 kr.

Kri čistilne kroglice, c. kr. priv.,

ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisučkrat sijajno osvedočile pri zabasanju človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skazenem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatuljah a 21 kr.; jeden zavojs s 6. škatuljami 1 gold. 5 kr. Razpošilja se le jeden zavojs.

Naročila iz dežele izvrše se tekoj v lekarni pri »Samorogu«

Jul. pl. TRNKOCZY-ja na Mestnem trgu v Ljubljani.

A. Mayerjeva trgovina piva

v steklenicah v Ljubljani priporoča izborno

marono pivo

iz pivovarne bratov Koslerjev

v zabojčkih po 25 in 50 steklenic.

Cena 7/10 lit. steklenici . . . 16 kr. 9/10 „ „ „ „ „ 12 „

Zabojčki in steklenice franco nazaj ali se pa najceneje vračunavajo. (66) 5